જૈન વિવાહ સંસ્કાર-વિધિ

સંકલન / સંપાદન

ભદ્રબાહુ વિજય

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

જૈન વિવાહ સંસ્કાર- વિધિ

મૂળ સ્રોત
રુદ્રપલ્લીય આચાર્ય શ્રી વર્ધમાનસૂરિજી કૃત
આચારદિનકર ગ્રંથ
(રચના સમય : વિ. સ. ૧૪૬૮, ઈ. સન્. ૧૪૧૧)

સંકલન / સંપાદન
ભદ્રબાહુ વિજય (બી. વિજય)

પ્રકાશક

શ્રુતરત્નાકર

શારદાબેન ચિમનલાલ એજ્યુકેશનલ રિસર્ચ સેન્ટર
"દર્શન", રાણકપુર સોસાયટી સામે,
શાહીબાગ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૪.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ભદ્રબાહુ વિજય (બી. વિજય)
સેલ્ફ સ્ટડી સેન્ટર.
C/115 ગગન વિહાર,
ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧.
ફોન નં. (O) 26860531, (R) 25603716
(M) 09327007432

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મંગલ નિમંત્રણ

સુજ્ઞ આદરણીય સાધર્મિક શ્રી ______________________________

સોળ સંસ્કાર ને પ્રગટાવનારા અનેરા એવા લગ્ન
સંસ્કાર ના શુભ પ્રસંગે હરખનું તેડુ.

ચિ. તન્મય

(દશા ઓશવાલ જ્ઞાતિના વાઘરેશા (બાગરેચા) ગૌત્ર ના શ્રી બીપીનચંદ્ર
લીલાચંદજી શાહ તથા કલ્પનાબેન ના સુપુત્ર)

ચિ. રિધ્ધી

(દશા ઓશવાલ જ્ઞાતિના પરમાર ગૌત્રના શ્રી મુકેશભાઈ
દેવચંદજી શાહ તથા કલ્પનાબેનની સુપુત્રી)

દાંપત્યજીવનમાં જૈન વિવાહ સંસ્કાર વિધિથી સં. ૨૦૬૨ ફાગણ સુદ-૩
ગુરુવાર ખ્રિસ્તી તા. ૨-૩-૦૬ ના દિને પગરણ માંડશે.
નવદંપતિના જીવનની મહેંક ધર્મના પ્રભાવે જીવનભર મઘમઘતી બને
એવો હૃદયનો ભાવ છે. આ મંગળવેળાએ આપ સૌનું સાન્નિધ્ય ઝંખતા
અમો આપની પ્રતીક્ષામાં રહીશું.

શાહ પ્રવીણચંદ્ર લીલાચંદજી — શાહ જયુભાઈ લીલાચંદજી
સ્વ. શાહ કીર્તિભાઈ લીલાચંદજી — શાહ બીપીનચંદ્ર લીલાચંદજી

-: નિમંત્રક :-

સ્વ. શાહ જમુબેન લીલાચંદજી શાહ પરિવાર
'માતૃછાયા', મુલ્લાવાડી, વલસાડ - ૩૯૬ ૦૦૧
૦૨૬૩૨ - ૨૫૩૦૬૬ - ૩૯૪૦૭૭

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

વિધિ ક્રમ :

૧ : મંગલાચરણ.
૨ : અમૃત-સ્નાન.
૩ : આત્મરક્ષા.
૪ : ક્ષેત્રપાળ-પૂજન
૫ : ૨૪ તીર્થંકર-પૂજન
૬ : ગણધર-પૂજન.
૭ : આગમ-પૂજન.
૮ : કુલદેવી-પૂજન.
૯ : અષ્ટમાતૃકા-પૂજન.
૧૦ : કુલકર પૂજન.
૧૧ : ૨૪ યક્ષ- યક્ષિણીપૂજન.
૧૨ : દશદિક્પાલ-પૂજન.
૧૩ : ૧૬ વિદ્યાદેવી-પૂજન.
૧૪ : ૧૨ રાશિ-પૂજન.
૧૫ : નવગ્રહ-પૂજન.
૧૬ : ૨૭ નક્ષત્ર-પૂજન.
૧૭ : શાંતિમંત્ર.
૧૮ : ગંધર્વ-વિધિ
૧૯ : વેદિ પ્રતિષ્ઠા.
૨૦ : તોરણ પ્રતિષ્ઠા.
૨૧ : અગ્નિ સ્થાપના.
૨૨ : આહુતિ
૨૩ : પાણિગ્રહણ મંત્ર (હસ્તમેળાપ)
૨૪ : મંગલાષ્ટક.
૨૫ : અભિસિંચન. (આશીર્વાદ)
૨૬ : ગોત્રોચ્ચાર.
૨૭ : ગ્રંથિબંધન
૨૮ : ફેરા - ૧.
ફેરા - ૨.
ફેરા - ૩.
૨૯ : કન્યાદાન.
ફેરા - ૪.
૩૦ : અભિસિંચન
૩૧ : વિવાહકથન.
૩૨ : કર મોચન.
૩૩ : સાત પ્રતિજ્ઞા.
૩૪ : ગ્રંથિ મોચન.
૩૫ : નવદંપતિ દ્વારા પ્રાર્થના.
૩૬ : ગુરુ આશીર્વાદ
૩૭ : મંગલકામના.
૩૮ : ક્ષમાયાચના-વિસર્જન.
૩૯ : સર્વમંગલ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સામગ્રી - સૂચી :

૧ : ભગવાનની પ્રતિમા - ફોટો.
૨ : ગણધરની પ્રતિમા - ફોટો.
૩ : કુળદેવીની પ્રતિમા - ફોટો.
૪ : શાસનદેવીની પ્રતિમા- ફોટો.
૫ : આગમ ગ્રંથ - ફોટો.
૬ : અષ્ટ માતૃકા - ચિત્ર.
૭ : દશ દિકપાલ - ચિત્ર.
૮ : નવ ગ્રહ - ચિત્ર.
૯ : ૧૨ રાશિ - ચિત્ર.
૧૦ : ૨૭ નક્ષત્ર - ચિત્ર.
૧૧ : ૧૬ વિદ્યા દેવી - ચિત્ર.
૧૨ : કુલકર- ચિત્ર.
૧૩ : ૨૪ યક્ષ-યક્ષિણી ચિત્ર.
૧૪ : બાજઠ.
૧૫ : પાટલા.
૧૬ : કુંડી.
૧૭ : કળશ - ૨.
૧૮ : હવન-કુંડી.
૧૯ : કંકાવટી.
૨૦ : લોટા - ૨.
૨૧ : થાળ - ૪.
૨૨ : થાળી - ૪.
૨૩ : વાટકી - ૨. ચાંદીની,
૨૪ : દીવો (ફાણસ)-કોડિયું.
૨૫ : ૫ દીવાની આરતી,
મંગળદીવો.
૨૬ : ધૂપદાણું
૨૭ : ધૂપ-અગરબત્તી.
૨૮ : વાસક્ષેપ.
૨૯ : ગાયનું ઘી.
૩૦ : સોપારી- એલચી.
૩૧ : ચાંદીના સિક્કા -૪.
૩૨ : ચંદન, અરણી (ટુકડા)
૩૩ : દશાંગ,
૩૪ : કપૂર
૩૫ : મીઠું-સરસવ.
૩૬ : મીંઢળ - મરડાસિંગ.
૩૭ : તોરણ.
૩૮ : લાલ કપડું (૨ મીટર).
૩૯ : ચમેલીનું તેલ (અત્તર).
૪૦ : જાસુદ ફૂલ
૪૧ : લીલું નાળિયેર.
૪૨ : ચોખા-૧ કિલો.
૪૩ : દિવેટ, દીવાસળી
૪૪ : લવિંગ.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧) મંગલાચરણ

नमस्कार मंत्र

नमो अरिहंताणं
नमो सिद्धाणं
नमो आयरियाणं
नमो उवज्झायाणं
नमो लोए सव्व-साहूणं
एसो पंच-नमुक्कारो, सव्व-पाव-प्पणासणो ।
मंगलाणं च सव्वेसिं, पढमं हवइ मंगलं ॥१॥

मंगलश्लोक

अर्हन्तो भगवन्त इन्द्रमहिताः सिद्धाश्च सिद्धिस्थिता
आचार्या जिनशासनोन्नतिकराः पूज्या उपाध्यायकाः ।
श्री सिद्धान्त-सुपाठका मुनिवराः रत्नत्रयाराधका
पंचैते परमेष्ठिनः प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥

ॐ ह्रीँ अर्हम् श्री गौतमस्वामिने नमः ।
ॐ ह्रीँ अर्हम् श्री गौतमस्वामिने नमः ।
ॐ ह्रीँ अर्हम् श्री गौतमस्वामिने नमः ।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

મંગલમય અનુષ્ઠાન પૂર્વે દેહશુદ્ધિ, મનશુદ્ધિ અને આત્મશુદ્ધિના પ્રતીકરૂપે મંગસ્નાન કરવા પૂર્વક અમૃત સ્નાનની કલ્પના કરવાની છે.

(૨) અમૃત મંત્ર સ્નાન

ॐ अमृते अमृतोद्भवे अमृतवाहिनी अमृतवर्षिणी अमृतं स्त्रावय स्त्रावय ऐं क्लीँ ब्लूँ द्राँ द्रीँ द्रावय द्रावय स्वाहा ।

મંગલ અનુષ્ઠાનના પ્રારંભમાં નેગેટીવ- નિષેધાત્મક આંદોલનોથી ચિત્તને સુરક્ષિત રાખવા માટે આત્મરક્ષાત્મક મંત્રવિધાન કરવામાં આવે છે.

(૩) આત્મરક્ષા મંત્ર- વજ્રપંજરસ્તોત્ર

ॐ परमेष्ठिनमस्कारं सारं नवपदात्मकं ।
आत्मरक्षाकरं वज्र-पंजराभं स्मराम्यहं ॥१॥

ॐ नमो अरिहंताणं, शिरस्कं शिरसि स्थितं ।
ॐ नमो सिद्धाणं, मुखे मुखपटं वरं ॥२॥

ॐ नमो आयरियाणं, अंगरक्षातिशायिनी ।
ॐ नमो उवज्झायाणं, आयुधं हस्तयोर्दृढं ॥३॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

ॐ नमो लोए सव्व-साहूणं, मोचके पादयोः शुभे ।
एसो पंच-नमुक्कारो, शिला वज्रमयी तले ॥४॥

सव्व-पाव-प्पणासणो, वप्रो वज्रमयो बहिः ।
मंगलाणं च सव्वेसिं, खादिरांगार खातिका ॥५॥

स्वाहांतं च पदं ज्ञेयं, पढमं हवई मंगलं ।
वप्रोपरि वज्रमयं, पिधानं देहरक्षणे ॥६॥

महाप्रभावा रक्षेयं, क्षुद्रोपद्रवनाशिनी ।
परमेष्ठिपदोद्भूता, कथिता पूर्वसूरिभिः ॥७॥

यश्चैवं कुरुते रक्षां, परमेष्ठिपदैः सदा ।
तस्य न स्याद् भयं व्याधि-राधिश्चापि कदाचन ॥८॥

(४) ક્ષેત્રપાલ-પૂજન

આ ભૂમિના ક્ષેત્રદેવતાનું પૂજન મંત્રોચ્ચાર પૂર્વક કરવામાં આવે છે.

मंत्रः ॐ क्षाँ क्षीँ क्षूँ क्षौँ क्षः अत्रस्थ क्षेत्रपालाय स्वाहा ।

[દ્રવ્ય : ચમેલીનું તેલ, લીલું નાળિયેર, જાસુદ ફૂલ]

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૫) ચોવીસ તીર્થંકર - પૂજન

लोगस्स (नामस्तव) सूत्र

लोगस्स उज्जोअगरे, धम्मतित्थयरे जिणे,
अरिहंते कित्तइस्सं, चउवीसंपि केवली. १
उसभमजिअं च वंदे, संभव-मभिणंदणं च सुमइं च,
पउमप्पहं सुपासं जिणं च चंदप्पहं वंदे. २
सुविहिं च पुप्फदंतं, सीअल सिज्जंस वासुपूज्जं च,
विमल-मणंतं च जिणं, धम्मं संतिं च वंदामि. ३
कुंथुं अरं य मल्लिं वंदे, मुणि-सुव्वयं नमिजिणं च,
वंदामि रिट्ठनेमिं, पासं तह वद्धमाणं च. ४
एवं मए अभिथुआ, विहुयरयमला पहीण-जरमरणा,
चउवीसंपि जिणवरा, तित्थयरा मे पसीयंतु. ५
कित्तिय-वंदिय-महिया, जे ए लोगस्स उत्तमा सिद्धा,
आरुग्ग बोहिलाभं, समाहि-वर-मुत्तमं दिंतु. ६
चंदेसु निम्मलयरा, आइच्चेसु अहियं पयासयरा,
सागरवर-गंभीरा, सिद्धा सिद्धिं मम दिसंतु. ७

''चउवीसंपि जिणवरा, तित्थयरा मे पसीयंतु.''
આ પંક્તિનું સમૂહ સ્વરમાં ગાન કરી શકાય.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૬) ગણધર પૂજન

ॐ ह्रीँ श्री गणसंपत् समृद्धाय इन्द्रभूति-सुधर्मा प्रमुख गणधराय नम : (કુસુમાંજલી કરવી)

(૭) આગમ પૂજન

ॐ ह्रीँ श्री द्वादशांगीरुपाय श्री आगमपुरुषाय नम :

(૮) કુલદેવી પૂજન

ॐ ह्रीँ श्री कुलरक्षणाय स्वकुलदेव्यै नमः

(૯) અષ્ટમાતૃકા પૂજન

પ્રાચીન આર્ય પરંપરામાં નિર્દિષ્ટ શક્તિ સ્વરૂપા અષ્ટમાતૃકા, જે માતાની જેમ રક્ષણ, પાલન અને સંવર્ધન કરે છે. મંત્રોચ્ચાર દ્વારા તેમના નામસ્મરણપૂર્વક પૂજા કરવામાં આવે છે.

(१)ॐ ह्रीँ नमो भगवति ब्रह्माणि, वीणा-पुस्तक-पद्माक्षसूत्रकरे, हंसवाहने, श्वेतवर्णे, (२) ॐ ह्रीँ नमो भगवति माहेश्वरि शूलपिनाककपाल-खट्वांगकरे, चंद्रार्द्धललाटे, गजचर्मावृते, शेषाहि-

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

बद्धकांचीकलापे, त्रिनयने, वृषभवाहने, श्वेतवर्णे, (३)ॐ ह्रीँ नमो भगवति कौमारि, षण्मुखि, शूलशक्तिधरे वरदाभयकरे, मयूर-वाहने, गौरवर्णे, (४)ॐ ह्रीँ नमो भगवति वैष्णवि, शंखचक्र-गदाशार्ङ्गखड्गकरे गरुडवाहने कृष्णवर्णे, (५)ॐ ह्रीँ नमो भगवति वाराहि, वराहमुखि, चक्रखड्गहस्ते, शेषवाहने, श्यामवर्णे, (६)ॐ ह्रीँ नमो भगवति इंद्राणि, सहस्त्रनयने, वज्र हस्ते, सर्वाभरणभूषिते, गजवाहने, सुरांगनाकोटिवेष्टिते, कांचनवर्णे, (७)ॐ ह्रीँ नमो भगवति चामुंडे, शिराजालकरालशरीरे, प्रकटितदशने, ज्वाला-कुंतले, रक्तत्रिनेत्रे, शूल-कपालखड्गप्रेतकेशकरे प्रेत-वाहने, धूसरवर्णे, (८)ॐ ह्रीँ नमो भगवति त्रिपुरे, पद्म-पुस्तकवरदाभयकरे, सिंहवाहने, श्वेतवर्णे, इह आगच्छ आगच्छ, इह तिष्ठ तिष्ठ, मम संनिहिता भव भव, गंधं, पुष्पं, धूप, दीपं अक्षतान् नैवेद्यं, फलं, गृहाण, गृहाण स्वाहा ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સૃષ્ટિના પ્રારંભમાં સંસ્કૃતિની સ્થાપના પહેલા યુગલિકોની વ્યવસ્થા દરમ્યાન સાત કુલકર (કુલ-સમૂહના નેતા) થયા હતા. નાભિરાજાની (ભગવાન ઋષભદેવના પિતા) અંતિમ કુલકર હતા. એ કુલકરોની પૂજા મંત્રોચ્ચાર પૂર્વક કરવામાં આવે છે.

(૧૦) કુલકર પૂજન

ॐ नमः प्रथमकुलकराय, कांचनवर्णाय, श्यामवर्णचंद्रयशः प्रियतमासहिताय, हाकारमात्रोच्चारख्यापितन्याय्यपथाय, विमलवाहनाभिधानाय, (२) ॐ नमो द्वितीयकुलकराय, श्यामवर्णीय, श्याम वर्णचंद्रकांताप्रियतमासहिताय, हाकारमात्रख्यापितन्याय्यपथाय, चक्षुष्मदभिधानाय, (३) ॐ नमस्तृतीयकुलकराय, श्यामवर्णाय श्यामवर्णसुरूपाप्रियतमासहिताय, माकारमात्रख्यापितन्याय्यपथाय, यशस्वस्व्यभिधानाय, (४) ॐ नमश्चतुर्थकुलकराय, श्वेतवर्णाय, श्यामवर्णप्रतिरूपाप्रियतमासहिताय, माकारमात्रख्यापितन्याय्यपथाय, अभिचंद्राभिधानाय, (५) ॐ नमः पंचमकुलकराय, श्यामवर्णाय, श्यामवर्णचक्षुः कांताप्रियतमासहिताय, धिक्कारमात्रख्यापितन्याय्यपथाय, प्रसेनजिदभिधानाय, इह

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

विवाहमहोत्सवादौ, ॐ नमः षष्ठकुलकराय, स्वर्ण-वर्णाय, श्यामवर्णश्रीकांताप्रियत-मासहिताय, धिक्कार-मात्रख्यापितन्याय्यपथाय, मरु-देवाभिधानाय (७) ॐ नमः सप्तमकुलकराय, कांचनवर्णाय, श्यामवर्ण-मरुदेवा-प्रियतमासहिताय, धिक्कारमात्रख्यापित-न्याय्यपथाय, नाभ्यभिधानाय, इह विवाहमोत्सवादौ, क्षेमदो भव, उत्सवदो भव, आनंददो भव, भोगदो भव, कीर्त्तिदो भव, अपत्यसंतानदो भव, स्नेहदो भव, राज्यदो भव, इदमर्घ्यं पाद्यं गंधं, पुष्पं, धूपं, दीपं, उपवीतं, भूषणं, नैवेद्यं, तांबूलं बलिं चर्यां आचमनीयं सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण स्वाहा ।

નીચેના પૂજનો મંગલ માટે છે. સમય, સંજોગો અને વર-કન્યાના ભાવો જોઈને કરી શકાય. (ન કરી શકાય તો બાધ નથી.)

૨૪ તીર્થંકર યક્ષ યક્ષિણી

૧૬ વિદ્યાદેવીઓ.

- દશ દિકપાલ
- નવગ્રહ
- બાર રાશિ
- ૨૭ નક્ષત્ર

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૧) ૨૪ તીર્થંકર યક્ષ યક્ષિણી પૂજન

जक्खा गोमुह महजक्ख, तिमुह जक्खेस तुंबरु कुसुमो,
मायंग-विजय-अजिया, बंभो मणुओ सुरकुमारो.
छम्मुह पयाल किन्नर, गरुलो गंधव्व तहय जक्खिदो,
कुबेर वरुणो भिउडी, गोमेहो पास मायंगा.
देवीओ चक्केसरी, अजिआ दुरिआरि काली महाकाली,
अच्चुअसंता जाला, सुतारया-सोय-सिरिवच्छा.
चंडा विजयंकुसि, पन्नइत्ति निव्वाणि अच्चुआ धरणी,
वईरुट्ट छुत्त गंधारी, अंब पउमावई सिद्धा.

ॐ सर्वेपि यक्ष-यक्षिण्यः इह विवाहविधि उत्सवे आगच्छन्तु, इदमर्ध्य पाद्यं बलिं चरुं आचमनीयं गन्धं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, सर्वोपचारान, गृहणन्तु, शान्ति कुर्वन्तु, तुष्टिं, पुष्टिं, ऋुध्दिं, वृध्दिं, सर्वसमीहितानि यच्छन्तु स्वाहा ॥

(૧૨) ૧૦ દિગ્પાલ પૂજન

ॐ इन्द्र-अग्नि-यम-नैऋत-वरुण- वायु- कुबेर- ईशान- ब्रह्मन- नाग- इत्यादि सर्वे दिकपालाः इह विवाहविधि उत्सवे आगच्छन्तु, इदमर्ध्य पाद्यं बलिं चरुं आचमनीयं गन्धं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, सर्वोपचारान, गृहणन्तु, शान्ति कुर्वन्तु, तुष्टिं, पुष्टिं, ऋुध्दिं, वृध्दिं, सर्वसमीहितानि यच्छन्तु स्वाहा ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૩) ૧૬ વિદ્યાદેવી પૂજન

ॐ रोहिणी- प्रज्ञप्ति- वज्रशृंखला- वज्राकुशी- अप्रतिचक्रा- पुरुषदत्ता- काली- महाकाली- गौरी- गान्धारी- सर्वास्त्रा- महाज्वाला- मानवी- वैरोट्या- अच्छुप्ता- मानसी- महामानसी इत्यादि षोडश विद्यादेवीभ्यः सायुधाभ्यः सवाहनाभ्यः सपरिकराभ्यः विघ्नहरिभ्यः शिवंकरीभ्यः भगवत्यः विद्यादेव्यः इह विवाहविधि उत्सवे आगच्छन्तु, इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं आचमनीयं गन्धं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, सर्वोपचारान, गृहणन्तु, शान्तिं कुर्वन्तु, तुष्टिं, पुष्टिं, ऋद्धिं, वृद्धिं, सर्वसमीहितानि यच्छन्तु स्वाहा ॥

(૧૪) દ્વાદશ રાશિ પૂજન

ॐ मेष-वृषभ-मिथुन-कर्क-सिंह-कन्या-तुला-वृश्चिक-धनु- मकर-कुंभ-मीना : सर्वे राशयः स्वस्वस्वाम्यधिष्ठिता इह विवाहविधि उत्सवे आगच्छन्तु, इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं आचमनीयं गन्धं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, सर्वोपचारान, गृहणन्तु, शान्तिं कुर्वन्तु, तुष्टिं, पुष्टिं, ऋद्धिं, वृद्धिं, सर्वसमीहितानि यच्छन्तु स्वाहा ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૫) નવગ્રહ પૂજન

ॐ सूर्य- चन्द्र- मंगल- बुध- गुरु- शुक्र- शनि- राहु- केतु इत्यादि ग्रहाः इह विवाहविधि उत्सवे आगच्छन्तु, इदमर्ध्य पाद्यं बलिं चरुं आचमनीयं गन्धं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, सर्वोपचारान, गृहणन्तु, शान्ति कुर्वन्तु, तुष्टिं, पुष्टिं, ऋुद्धि, वृद्धि, सर्वसमीहितानि यच्छन्तु स्वाहा ॥

(૧૬) સપ્તવિશાંતિ (૨૭) નક્ષત્ર પૂજન

अश्विनी- भरणी- कृत्तिका- रोहिणी- मृगशीर्ष- आर्द्रा- पुनर्वसु- पुष्य- आश्लेषा- मघा- पू. फा.- उ. फा.- हस्त- चित्रा- स्वाति- विशाखा- अनुराधा- जयेष्ठा- मूळ- पू. षा.- उ. षा.- श्रवण- धनिष्ठा- शततारका- पू. भा.- उ. भा.- रेवती. इत्यादि सर्वे नक्षत्राणि इह विवाहविधि उत्सवे आगच्छन्तु, इदमर्ध्य पाद्यं बलिं चरुं आचमनीयं गन्धं, अक्षतान्, फलानि, मुद्रां, पुष्पं, धूपं, दीपं, नैवेद्यं, सर्वोपचारान, गृहणन्तु, शान्ति कुर्वन्तु, तुष्टिं, पुष्टिं, ऋुद्धि, वृद्धि, सर्वसमीहितानि यच्छन्तु स्वाहा ॥

(૧૭) શાંતિ મંત્ર (આદિનાથ - અંજલિ)

પ્રથમ તીર્થંકર ભગવાન આદિનાથના સ્મરણપૂર્વક વર-વધૂનું કલ્યાણ થાઓ એવી ભાવના સાથે શાંતિ મંત્રનો પાઠ કરીને ગુરૂ આશીર્વાદ આપે.

ॐ अर्हं आदिमोऽर्हन् , स एव भगवान् । शांतिं करोतु । तुष्टिं करोतु । पुष्टिं करोतु । ऋद्धि करोतु । वृद्धि करोतु । सुखं करोतु । सौख्यं करोतु । श्रियं करोतु । लक्ष्मीं करोतु । अर्हं ॐ ।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૧૮) ગંધર્વ- વિધિ

- દીપ - પ્રાગટ્ય
- ધૂપ - પ્રાગટ્ય
- ફૂલ - અર્પણ
- માળા - રોપણ
- વીંટી - અર્પણ

(૧૯) વેદી પ્રતિષ્ઠા મંત્ર :

ॐ नमः क्षेत्र देवतायै-शिवायै-क्षाँ क्षीं क्षूं क्षौं क्षः इहविवाहमंडपे-आगच्छ आगच्छ इह बलिपरिभाग्यं गृण्ह गृण्ह, भोगं देहि, सुखं देहि, यशो देहि, संततिं देहि, ऋद्धिं देहि, वृद्धिं देहि, सर्वसमीहितं देहि, देहि, स्वाहा ॥

(૨૦) તોરણ પ્રતિષ્ઠા મંત્ર :

ॐ ह्रीं श्रीं नमो द्वारश्रिये सर्वपूजिते सर्वमानिते सर्वप्रधाने इह तोरणस्थासर्वसमीहितं देहि देहि स्वाहा ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨૧) વેદિકા-અગ્નિકુંડ- જ્યોતસ્થાપન મંત્ર :

ॐ रँ राँ रीँ रूँ रौँ रः नमोऽग्नये, नमो बृहद्भानवे, नमोऽनंततेजसे, नमोऽनंतवीर्याय, नमो-ऽनंतगुणाय, नमो हिरण्य-तेजसे, नमश्छागवाहनाय, नमो हव्यासनाय, अत्रकुंडे आगच्छ आगच्छ, अवतर अवतर, तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा ॥

(૨૨) આહુતિ - સમર્પણ મંત્ર : (લવિંગ અર્પણ)

અહીં અગ્નિને મુખ્ય રાખીને તમામ ચાર નિકાયના દેવ-દેવીઓ અને અન્ય દિવ્ય તત્ત્વોને આદરપૂર્વક ભાવાંજલિ રૂપે દ્રવ્ય સમર્પણ કરવામાં આવે છે.

(૨૩) પાણિ-ગ્રહણ (હસ્ત મેળાપ) નો મંત્ર

આ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ક્રિયા છે. સહજીવનની પ્રતિજ્ઞાની સાથે દરેક વૃત્તિ અને પ્રવૃત્તિમાં વરવધૂ સમાન રુપે સહભાગી બનશે એવી ભાવના સાથે નીચેનો મંત્ર બોલાય છે.

(વર તથા કન્યાના જમણા હાથમાં કંકુનો સાથિયો કરવામાં આવે. મંત્રોચ્ચાર પછી વરના જમણા હાથ ઉપર કન્યાનો જમણો હાથ મૂકીને હસ્તમેળાપ કરાવે.)

ॐ अर्हं आत्मासि जीवोसि । समकालोसि । समचित्तोसि । समकर्मासि । समाश्रयोसि । समदेहोसि ।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

समक्रियोसि । समस्नेहोसि । समचेष्टितोसि । समाभिलाषोसि । समेच्छोसि । समप्रमोदोसि । समविषादोसि । समावस्थोसि । समनिमित्तोसि । समवचोसि । समक्षुत्तृष्णोसि । समगमोसि । समागमोसि । समविहारोसि । समविषयोसि । समशब्दोसि । समरूपोसि । समरसोसि । समगंधोसि । समस्पर्शोसि । समेंद्रियोसि । समास्त्रवोसि । समबंधोसि । समसंवरोसि । समनिर्जरोसि । सममोक्षोसि । तदेह्येकत्वमिदानीं अर्हं ॐ ॥

આઠ મંગલ શ્લોકોનાં ગાન પૂર્વક તીર્થંકર, તીર્થંકરના માતા-પિતા, ગણધરો, મહાપુરૂષો, મહાસતીઓ, ધર્મરક્ષક દેવ-દેવીઓ વગેરેનાં સ્મરણપૂર્વક વર-વધૂને આશીર્વાદ આપવામાં આવે છે.

(૨૪) મંગલાષ્ટક

मंगलं भगवान् वीरो, मंगल गौतमः प्रभुः ।
मंगलं स्थूलभद्राद्या, जैनधर्मोऽस्तु मंगलम् ॥१॥

नाभेयाद्या जिनाः सर्वे भरताद्याश्च चक्रिणः ।
कुर्वंतु मंगलं सर्वे विष्णवः प्रतिविष्णवः ॥२॥

नाभिसिद्धार्थभूपाद्या जिनानां पितरः समे ।
पालिताखंडसाम्राज्या जनयन्तु जयं युवां ॥३॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

मरुदेवी-त्रिशलाद्या विख्याता जिनमातरः ।
त्रिजगज्जनितानंदा मंगलाय भवंतु वः ॥४॥

श्रीपुंडरीकेंद्रभूति-प्रमुखा गणधारिणः ।
श्रुतकेवलिनोऽपीह मंगलानि दिशंतु वः ॥५॥

ब्राह्मीचंदनबालाद्या महासत्यो महत्तराः ।
अखंडशीलनलीलाढ्या यच्छंतु तव मंगलम् ॥६॥

चक्रेश्वरी-सिद्धायिका-मुख्याः शासनदेवताः ।
सम्यग्दृशां विघ्नहरा रचयंतु जयश्रियम् ॥७॥

कपर्दिमातंग-मुख्या यक्षा विख्याताविक्रमाः ।
जैनविघ्नहरा नित्यं दिशंतु मंगलानि वः ॥८॥

(२५) અભિષેક મંત્ર

ॐ अर्हं इदमासनमध्यासीनौ स्वध्यासीनौ स्थितौ सुस्थितौ तदस्तु वां सनातनः संगमः अर्हं ॐ ॥

ગુરૂ મંત્રજળથી વર-વધૂને અભિસિચિંત કરે

(२६) ગોત્રોચ્ચાર મંત્ર :

ॐ अर्हं...गोत्रीय.....इयत्प्रवरः.....ज्ञातीयःपौत्रः.....पुत्रः..... गोत्रीयः.... इयत्प्रवरः.....ज्ञातीयः.....दोहित्रः.....मात्रीय..... सर्ववरगुणान्वितो इयत्प्रवरः.....ज्ञातीयः.....पौत्री.....

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

पुत्री.....गोत्रीयवर्य्यां तदेतयोर्वर्य्यावरयोर्वरवर्य्यनिबिडो-विवाहसंबंधोऽस्तु शांतिरस्तु तुष्टिरस्तु पुष्टिरस्तु धृतिरस्तु बुद्धिरस्तु धनसंतानवृद्धिरस्तु अर्हं ॐ ॥

મંત્રોચ્ચારપૂર્વક વર-વધૂનું ગોત્ર કહેવામાં આવે.

(૨૭) ગ્રંથિબંધન (છેડા બંધન)

વરના ખેસનાછેડે બાંધેલા સોપારી તથા ચાંદીનો સિક્કાવાળા છેડાને કન્યાના ઘરચોળાના છેડા સાથે કન્યાના માતા બાંધે.

अस्मिन जन्मन्येष बंधोर्द्वयोर्वे
कामे धर्मे वा गृहस्थस्वभाजि ।
योगो जात : पंच देवाग्निसाक्षी
जाया पत्योरंचलग्रंथिबंधात् ॥

૩ ફેરા દરમ્યાન કન્યા આગળ તથા વર પાછળ ચાલે. વર-વધૂ મંત્રોચ્ચાર વખતે સ્વાહા સાથે અક્ષતાંજલિ આપે. ઉપસ્થિત સ્વજનો બંનેને અક્ષતના દાણાથી વધાવે.

(૨૮) અગ્નિ પ્રદક્ષિણા (ફેરા)

અગ્નિની પ્રદક્ષિણા- ફેરા ફરતી વખતે જે મંત્રોચ્ચાર કરવામાં આવે છે તેમાં આઠ કર્મોનાં નામોલ્લેખપૂર્વક વિશેષરૂપે મોહનીય કર્મ અને તેના પ્રકારો બતાવીને નવદંપતિ એકબીજાનું અનુસરણ કરતાં પોતાના રાગદ્વેષ, મોહ, ઇચ્છા, આકાંક્ષા વગેરેને ઓછા કરવાની સાથે આત્માને ઉન્નત બનાવતા વીતરાગ પ્રણીત મોક્ષ માર્ગે આગળ વધતા રહે એવી કામના કરવામાં આવે છે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

પહેલી પ્રદક્ષિણા (ફેરા) નો મંત્ર :

ॐ अर्हं अनादिविश्वमनादिरात्मा अनादिकालः अनादिकर्म अनादिसंबंध देहिनां देहानुमतानुगतानां क्रोधोऽहंकारछद्मलोभैः संज्वलन प्रत्याख्यानावरण-ऽप्रत्याख्यानानंतानुबंधिभिः शब्दरूपरसगंधस्पर्शैरिच्छा-निच्छापरिसंकलितैः संबंधोऽनुबंधः प्रतिबंधः संयोगः सुगमः सुकृतः स्वनुष्ठितः सुनिवृतः सुप्राप्तः सुलब्धो द्रव्यभाव विशेषेण अर्हं ॐ ॥१॥

२ 'तदस्तुवां सिद्धप्रत्यक्षं केवलिप्रत्यक्षं चतु-र्निकायदेवप्रत्यक्षं विवाहप्रधानाग्निप्रत्यक्षं नागप्रत्यक्षं नरनारीप्रत्यक्षं नृपप्रत्यक्षं जनप्रत्यक्षं गुरुप्रत्यक्षं मातृ-प्रत्यक्षं पितृप्रत्यक्षं मातृपक्षप्रत्यक्षं पितृपक्षप्रत्यक्षं ज्ञातिस्वजनबंधुप्रत्यक्षं संबंधः सुकृतः सदनुष्ठितः सुप्राप्तः सुसंबद्धः सुसंगतः तत्प्रदक्षिणीक्रियतां तेजो-राशर्विभावसुः ॥

બીજી પ્રદક્ષિણા (ફેરા) નો મંત્ર :

ॐ अर्हं कर्मास्ति मोहनीयमस्ति दीर्घस्थित्यस्ति निबिडमस्ति दुःछेद्यमस्ति अष्टाविंशतिप्रकृत्यस्ति

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

क्रोधोस्ति मानोस्ति मायास्ति लोभोस्ति संज्वलनोस्ति प्रत्याख्यानावरणोस्ति अप्रत्याख्यानोस्ति अनंतानुबंध्यस्ति चतुश्चतुर्विधोस्ति हास्यमस्ति रतिरस्ति अरतिरस्ति भयमस्ति जुगुप्सास्ति शोकोस्ति पुंवेदोस्ति स्त्रीवेदोस्ति नपुंसकवेदोस्ति मिथ्यात्वमस्ति मिश्रमस्ति सम्यक्त्व-मस्ति सप्ततिकोटाकोटिसागरस्थित्यस्ति अर्हं ॐ ॥१॥

तदस्तुवां निकाचित निबिडबद्ध मोहनीय कर्मो-दयकृतः स्नेह सुकृतोस्तु सुनिष्ठितोस्तु सुसंबंधोस्तु आभवमक्षयोस्तु तत् प्रदक्षिणी क्रियतां विभावसुः ॥

त्रीજી પ્રદક્ષિણા (ફેરા) નો મંત્ર :

ॐ अर्हं कर्मास्ति वेदनीयमस्ति सातमस्ति असातमस्ति सुवेद्यंसातं दुर्वेद्यमसातं सुवर्गणाश्रवणंसातं दुर्वर्गणाश्रवणंऽसातं शुभपुद्गलदर्शनंसातं दुःपुद्गल-दर्शनंऽसातं शुभषड्रसास्वादनंसातं अशुभषड्रसास्वा-दनंसातं शुभगंधाघ्राणंसातं अशुभगंधाघ्राणंऽसातं शुभ-पुद्गलस्पर्शः सातं अशुभपुद्गलस्पर्शोऽसातं सर्वसुख-कृतसातं सर्व दुःखकृदसातं अर्हं ॐ ॥१॥

तदस्तुवां सातवेदनीयं माभूदसातवेदनीयं तत् प्रदक्षिणी क्रियतां विभावसुः ॥२॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૨૯) કન્યાદાનનો વિધિ :

ત્રીજા અને ચોથા ફેરાની વચ્ચે કન્યાના પરિવાર તરફથી મંત્રોચ્ચારપૂર્વક કન્યાદાન કરવામાં આવે.

કન્યાદાનનો મંત્ર

ॐ अद्य.....संवत्सरे.....अयने.....मासे.....पक्षे..... तिथौ..... वासरे.....मुहूर्ते पूर्वकर्मसंबंधानुबद्ध-वस्त्र-गंधमाल्यालंकृतां सुवर्णरौप्यमणिभूषण भूषितां कन्यां ददाम्यहं प्रतिगृह्णीथ ॥

"प्रतिगृह्णामि, प्रतिगृहीता" (વર કહે)

"सुप्रतिगृह्णास्तु शांतिरस्तु तुष्टिरस्तु पुष्टिरस्तु ऋद्धिरस्तु वृद्धिरस्तु धनसंतान वृद्धिरस्तु" (ગુરુ કહે)

૪ થા ફેરા વખતે વર આગળ તથા કન્યા પાછળ ચાલે.

ચોથી પ્રદક્ષિણા (ફેરા) નો મંત્ર :

ॐ अर्हं सहजोऽस्ति स्वभावोऽस्ति संबंधोऽस्ति प्रतिबद्धो-ऽस्ति मोहनीयमस्ति वेदनीयमस्ति नामास्ति गोत्रमस्ति आयुरस्ति हेतुरस्ति आश्रवबद्धमस्ति क्रियाबद्धमस्ति कायबद्धमस्ति तदस्ति सांसारिकः संबंध । अर्हं ॐ ॥

ચાર ફેરા પુરા થયા પછી ગુરૂ મંત્રોચ્ચારપૂર્વક વર-વધૂને વાસક્ષેપ દ્વારા આશીર્વાદ આપે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૦) અભિસિંચન :

येनानुष्ठानेनाद्योऽर्हन् शक्रादिदेवकोटिपरिवृतो भोग्यफलकर्मभोगाय, संसारिजीवव्यवहारमार्गसंदर्शनाय, सुनंदासुमंगले, पर्यणैषीत् ज्ञातमज्ञातं वा तदनुष्ठानमनुष्ठितमस्तु ॥

મંત્રોચ્ચારપૂર્વક ગુરૂ વર-વધૂનાં મસ્તકે તીર્થજલનું અભિસિંચન કરે.

वधुवरौ वां पूर्वकर्मानुबंधेन निबिडेन निकाचित्तबद्धेन अनुपवर्तनीयेन अपातनीयेन अनुपायेन अश्लथेन अवश्यभोग्येन विवाहप्रतिबद्धो बभूव तदस्तु अखंडितो अक्षयो अव्ययो निरपायो निर्व्याबाधः सुखदोस्तु शांतिरस्तु तुष्टिरस्तु पुष्टिरस्तु ऋद्धिरस्तु वृद्धिरस्तु धनसंतान वृद्धिरस्तु ॥

વર-વધૂના પ્રતિજ્ઞા ઉચ્ચારણ પછી ગુરુ કહે :–

सुदायं ददामि । प्रतिगृहाण ।

(वर-वधू कहे)

प्रतिगृह्णामि । परिगृह्णामि । प्रति-गृहीतम् । परिगृहीतम् ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(गुरु कहे)

सुप्रतिगृहीतमस्तु । सुपरिगृहीतमस्तु ॥ शांतिरस्तु तुष्टिरस्तु पुष्टिरस्तु ऋद्धिरस्तु वृद्धिरस्तु धनसंतान वृद्धिरस्तु ॥

ગુરૂ વિવાહ કથન કરે

(૩૧) વિવાહ કથન

अनुष्ठितो वां विवाहो वत्सौ समस्नेहौ समभोगौ समायुषौ समधर्मौ समसुखदुःखौ समशत्रुमित्रौ समगुणदोषौ समवाङ्मनः कायौ समाचारौ समगुणौ भवताम् ।

મંત્રોચ્ચારપૂર્વક ગુરૂ સાસુનાં હાથે વર-વધૂનું કરમોચન કરાવે.

(૩૨) કરમોચન-મંત્ર

ॐ अर्हं जीवस्त्वं कर्मणाबद्धः ज्ञानावरणेनबद्धः दर्शनावरणेनबद्धः वेदनीयेनबद्धः मोहनियेनबद्धः आयुषाबद्धः नाम्नाबद्धः गोत्रेणबद्धः अंतरायेणबद्धः प्रकृत्याबद्ध तद्रस्तु ते मोक्षो-गुणस्थानारोहक्रमेण अर्हं ॐ ॥

मुक्त्योः करयोरस्तु वां स्नेहसंबंधो अखंडितः ।

ગુરૂ કહે છે : "તમારા હાથ ભલે અલગ થયા પણ તમારા હૃદય અને તમારો સ્નેહ સંબંધ સદેહ અખંડિત અને એકમેકમાં ઓતપ્રોત રહે"

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

નવજીવનનાં મંગલ પ્રારંભે વર-વધૂ બંને સાથે મળીને નીચેની પ્રતિજ્ઞાઓ કરે છે.

(૩૩) સાત પ્રતિજ્ઞાઓ :

- હું સ્વયં સુખી, પ્રસન્ન અને સ્વસ્થ હોવા છતાંયે સમાન રૂચિ-ધ્યેય અને સંસ્કારયુક્ત જીવનસાથી સાથે જોડાઈને જીવનને વધારે સમૃદ્ધ અને સંવાદમય બનાવવાની કામના સાથે હું .... તથા ....લગ્નબંધન દ્વારા જોડાઈએછીએ.

અમે પ્રતિજ્ઞા કરીએ છીએ કે

(૧) અમે બંને પરમાત્મા જિનેશ્વરદેવના ધર્મશાસનને યથાશક્તિ સમર્પિત રહીને મન-વચન-કાયાથી ધર્મ-સંસ્કારમય જીવન જીવીશું.

(૨) અમે બંને પરસ્પર એકબીજા સાથે પૂર્ણ આદર-સન્માન અને પ્રેમભર્યો વ્યવહાર કરીશું.

(૩) અમે બંને એકબીજાના પરિવારના તમામ સદસ્યો સાથે આદર, માન અને ઔચિત્યપૂર્ણ વ્યવહાર કરીશું.

(૪) અમે બંને એકબીજા પ્રત્યે ક્યારેય વહેમ, શંકા કે અપમાનની ભાવનાવાળો વ્યવહાર નહીં કરીએ.

(૫) અમે બંને અમારા વૈચારિક કે વ્યવહારિક મતભેદોને વાદવિવાદનું રૂપ ન આપતા પૂરી સમજદારી સાથે આપસમાં જ મિટાવવાની કોશિશ કરીશું.

(૬) અમે બંને ક્યારેય દુર્ભાવના સાથે એકબીજાની ભૂલો, નબળાઈઓ કે ખામીઓને કોઈનીય આગળ વ્યક્ત નહીં કરીએ.

(૭) અમે અરસ પરસ એકબીજાના પૂરક બનીને જીવીશું.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૪) ગ્રંથિમોચન (છેડાછેડી છોડવા)

નીચેના મંત્રોચ્ચારપૂર્વક ગુરુ સાસુ પાસે વર-વધૂને છેડાછેડી છોડાવે.

ગ્રંથિમોચન મંત્ર :

पूर्वं युगादि भगवान् विधिनैव येन ॥
विश्वस्य कार्यकृतये किलपर्यणैषीत् ॥
भार्याद्वयं तदमुना विधिनास्तुयुग्मम् ।
एतत्सुकामपरिभोगफलानुबंधि ॥
"वत्सौ लब्धविषयौ भवताम्"

(૩૫) નવદંપતિ દ્વારા પ્રભુ પ્રાર્થના

शास्त्राभ्यासो जिनपदनतिः संगति सर्वदार्यैः
सद्वृत्तानां गुणगणकथा दोषवादे च मौनम् ।
सर्वस्यापि प्रियहितवचो भावना चात्मतत्वे
सम्पद्यन्तां मम भवभवे यावदाप्तोऽपवर्गः ॥

હે પ્રભો, અમે દરરોજ સ્વાધ્યાય કરીએ, જિનેશ્વરોના ચરણોમાં નમન કરીએ, સજ્જનો સાથે ગોઠડી કરીએ, સારી વાતો કરીએ, કોઈની નિંદા ન કરીએ, સહુની સાથે પ્રિય અને હિતકારી બોલીએ, આત્મામાં લીન રહીએ, આ બધું અમને જન્મોજન્મ સુધી - યાવત્ નિર્વાણ સુધી પ્રાપ્ત થતું રહે એવી અમારી આપને પ્રાર્થનાછે.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૬) ગુરુ- આશીર્વાદ

युष्मत्सन्तु निरामया हि वरराट् सामर्थ्यवन्तः सदा,
श्रीमन्तो धृतिदानधर्म विनयैर्युक्ता दयाशालिनः ।
विद्याऽऽचारविवेकनीतिनिरताः शान्तिप्रभाऽऽयुर्युताः,
सत्यक्षान्तियशः सुखैरनुगता अस्मिन् विवाहे शुभे ॥

તમારા લગ્નનાં મંગલ પ્રસંગે અમારી કામના છે કે તમે બંને નિરોગી રહો, સક્ષમ રહો, સમૃદ્ધ બનો, ધૈર્ય, દાન, વિનય, દયા, વિદ્યા,આચાર, વિવેક, ઔચિત્ય,નીતિ, શાંતિ, દ્રઢતા, સત્ય, ક્ષમા, યશ વગેરે તમને પ્રાપ્ત થાઓ.

''कल्याणमस्तु शुभमस्तु धनागमोऽस्तु,
आरोग्यमस्तु, सुतजन्मसमृद्धिरस्तु ।
वैरिक्षयोऽस्तु वरराज । सदायशोऽस्तु,
युष्मत्कुले च सततं जिनभक्तिरस्तु ।''

તમારા પરિવારમાં હંમેશા કલ્યાણ અને શુભનું આગમન હો. શ્રી અને સંપત્તિનું આગમન હો, સમૃદ્ધિ અને આરોગ્યની પ્રાપ્તિ થાઓ, તમને સારી સંતતિ પ્રાપ્ત થાઓ, બધા તમારા મિત્રો બને, બધે તમારો યશ ફેલાય અને તમારા પરિવારમાં સતત પરમાત્માની ભક્તિનું ઝરણું વહ્યા કરે.

'चत्वारि तव वर्धन्ताम्, आयु र्विद्याशोबलम्'
"ચારે વાતો વધતી રહે, આયુ, વિદ્યા, યશ અને બળ"

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૭) મંગલકામના તથા પ્રાર્થના

शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवंतुभूतगणाः ।
दोषाः प्रयांतु नाशं सर्वत्र सुखी भवंतु लोकाः ॥१॥

सर्वेपि सुखिनः संतु सर्वे संतु निरामयाः ।
सर्वे भद्राणि पश्यंतु माकश्चित् दुःखभाग् भवेत् ॥

ॐ क्षेमं भवतु सुभिक्षं, सस्यं निष्पद्यतां जयतु धर्मः।
शाम्यन्तु सर्व रोगाः, ये केचिदुपद्रवा लोके ॥

બધા એકીસાથે સમૂહમાં ગાવાનું છે

ક્ષેમકુશળ હો, સહુ જીવોનું સર્વત્ર, સમુચિત વૃષ્ટિ હો,
ધરતી પર ધન-ધાન્ય વધેને ધર્મ સત્યમય સૃષ્ટિ હો,
આધિ-વ્યાધિ અને ઉપાધિ દૂર હો સહુના જીવનથી
પ્રભુચરણોમાં પ્રભુના શરણમાં રહો સમર્પિત તન-મનથી

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

(૩૮) ક્ષમાયાચના અને વિસર્જન

ॐ विसर विसर श्री पंचपरमेष्ठि, गणधर, शासनदेवी, क्षेत्रपाल, सप्त कुलकर, अष्टमातृका, षोडशविद्यादैव्यः, नवग्रह इत्यादि सर्वे स्वस्थानाय गच्छन्तु गच्छन्तु पुनरागमनाय प्रसीदन्तु प्रसीदन्तु स्वाहा ।

નીચેના શ્લોકો બોલવા પૂર્વક વિસર્જન અને ક્ષમાપના કરવાની છે.

ॐ आज्ञाहीनं क्रियाहीनं मंत्रहीनं च यत्कृतम् ।
तत्सर्वं कृपया देव क्षमस्व परमेश्वर ॥

आह्वानं नैन जानामि न जानामि विसर्जनं ।
पूजां चाहं न जानामि त्वं गति परमेश्वरः ॥

भूमौ स्खलित पादानां भूमिरेवावलंबनम् ।
त्वयि जिनापराद्धानां त्वमेव शरणं मम् ॥

(૩૯) સર્વમંગલ.

सर्व मंगल मांगल्यं सर्व कल्याण कारणम् ।
प्रधानं सर्व धर्माणां जैनं जयति शासनम् ॥

● ● ●

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

સંપર્ક સૂત્ર

બી. વિજય

જૈન રિસર્ચ એન્ડ ઈન્ફો સેન્ટર

૨૯-૩૦, વાસુપૂજ્ય બંગ્લોઝ,

ફન રિપબ્લિક સામે, રામદેવનગર પાસે,

અમદાવાદ-૧૫.

ફોન નં. 079-26860531 (M) 9327007432

પ્રકાશક

શ્રુતરત્નાકર

શારદાબેન ચિમનલાલ એજ્યુકેશનલ રિસર્ચ સેન્ટર

"દર્શન", રાણકપુર સોસાયટી સામે,

શાહીબાગ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૪.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org